

Dabasdati.lv lietotāju sanāksme
Latvijas Nacionālais Dabas muzejs
25.02.2023., plkst. 11:55-12:25

Sabiedrības iesaiste dienastauriņu novērojumos Latvijā, 2022. gads

Kristaps Vilks
Latvijas Entomoloģijas biedrība

Iepazīsimies

Kristaps Vilks. Entomologs.

Lektors Latvijas Universitātē, 20 gadus izglītoju studentus entomoloģijā, ekoloģijā un dabas aizsardzībā. Eksperts Dabas aizsardzības pārvaldē. Rūpējos par aizsargājamajām sugām. Dabas NVO biedrs (LEB, Zaļā doma). Pašlaik mēģinu Latvijā iedzīvināt dienastauriņu sabiedrisko monitoringu.

E-pasts saziņai: kristaps.vilks@lu.lv

Dienastauriņi, 122 sugas

Prezentācijas saturs

- Dienastauriņu novērojumu aktualitāte
- Tauriņmācības' 2022
- Dienastauriņi un Dabasdati.lv' 2022
- Dienastauriņi ārpus Dabasdati.lv' 2022
- Gada garākās dienas dienastauriņi' 2022
- Latvijas dienastauriņu sabiedriskais monitorings
- Dienastauriņu vērošana Latvijā un Eiropā
- Turpmākās ieceres

Dienastauriņu novērojumu aktualitāte

- Dabas daudzveidības konteksts
- Apputeksnētāju daudzveidības konteksts
- Latvijas dienastauriņu sabiedriskā monitoringa izaugsme
- Dienastauriņu vērošana – lielisks brīvā laika pavadīšanas veids

Tauriņmācības' 2022

02.05.2022. Ievads
09.05.2022. Raibie raibeņi
11.05.2022. Dižtauriņi un balteņi
16.05.2022. Samteņi
18.05.2022. Oranžie raibeņi
23.05.2022. Resngalvīši
25.05.2022. Zilenīši (I daļa)
30.05.2022. Zilenīši (II daļa)
01.06.2022. Zilenīši (III daļa)
06.06.2022. Noslēgums

Latvijas dienastauriņu noteikšanas apmācību cikls **TAURIŅMĀCĪBAS**

Kristaps Vilks

02.05.2022.

Tiešsaistē, Zoom formātā

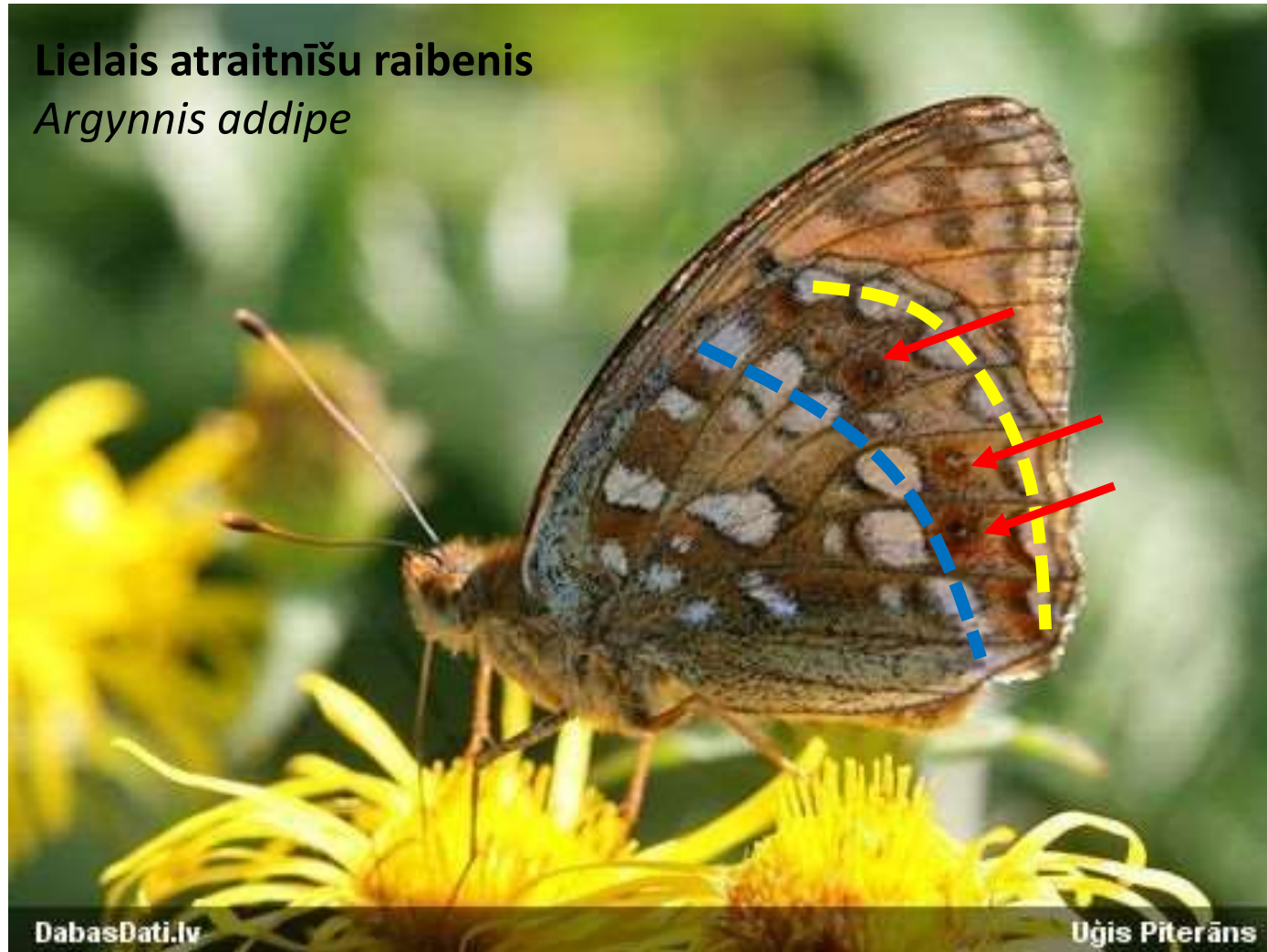
Prezentācijā izmantotas Dabasdati.lv un lepidoptera.eu tauriņu foto

Liels paldies Uģim Piterānam par līdzdalību Tauriņmācību organizēšanā

Tauriņmācības' 2022

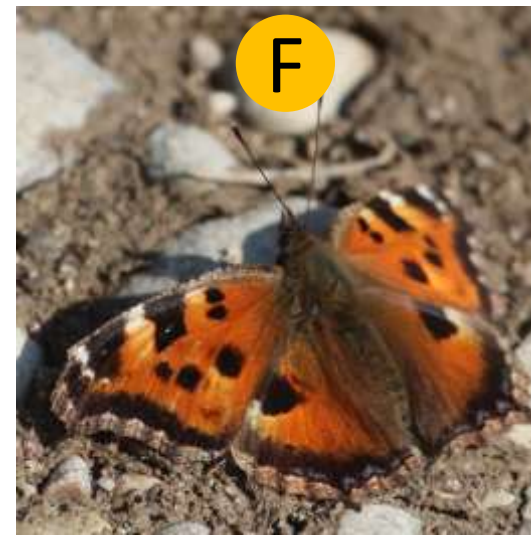
Mērķis- iepazīšanās ar Latvijas dienastauriņu sugu noteikšanu

Liels atraitnīšu raibenis
Argynnis addipe

Tauriņmācības' 2022

Mērķis- iepazīšanās ar Latvijas dienastauriņu sugu noteikšanu

Tauriņmācības' 2022

Dalībnieki - nodarbošanās

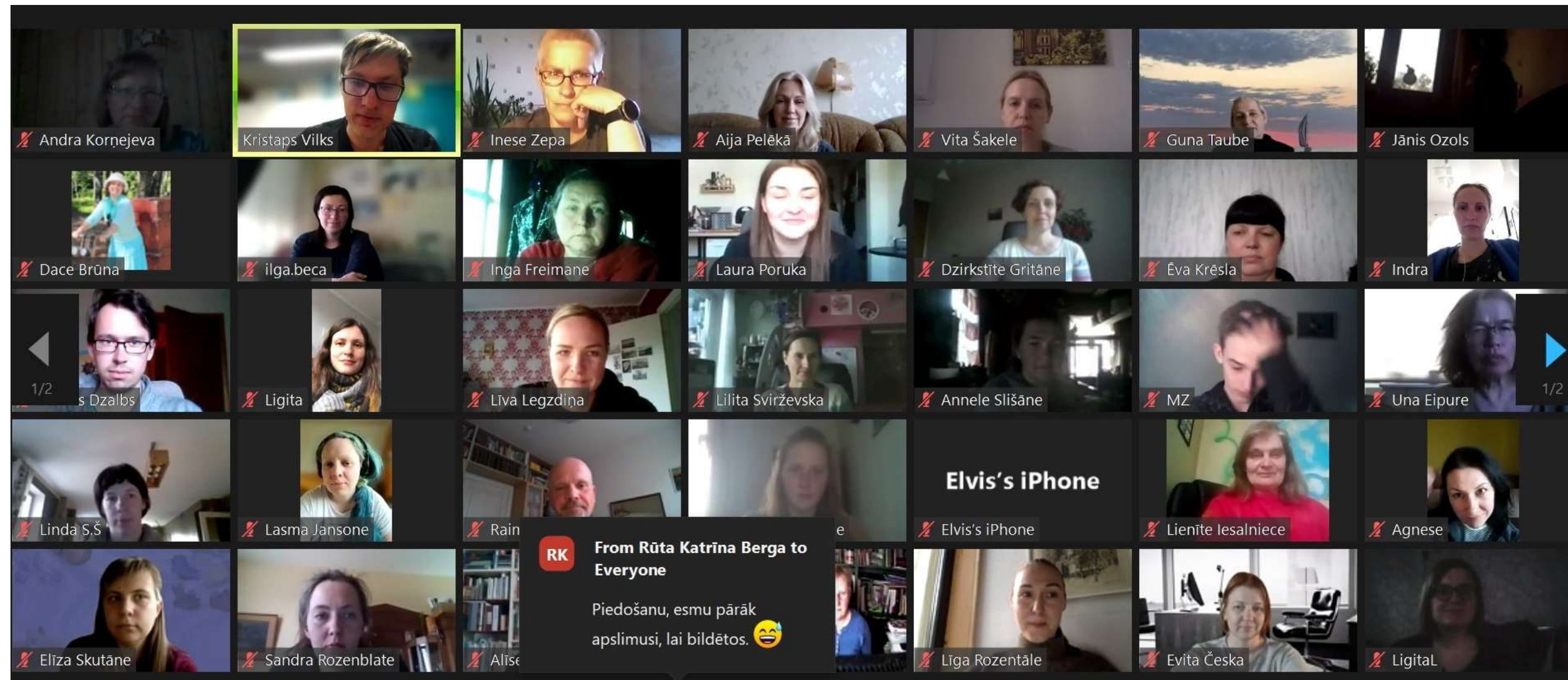
Tauriņmācības' 2022

Dalībnieki – ģeogrāfija

Tauriņmācības' 2022

59 dalībnieki

Andra Korņejeva

Kristaps Vilks

Inese Zepa

Aija Pelēkā

Vita Šakele

Guna Taube

Jānis Ozols

Dace Brūna

ilga.beca

Inga Freimane

Laura Poruka

Dzirkstīte Gritāne

Ēva Krēsle

Indra

s Dzalbs

Ligita

Līva Legzdīna

Lilita Svirževska

Annele Slišāne

MZ

Una Eipure

Linda S.Š.

Lasma Jansone

Rain

Elvis's iPhone

Lienīte Iesalniece

Agnese

Eliza Skutāne

Sandra Rozenblate

Alise

From Rūta Katrīna Berga to Everyone

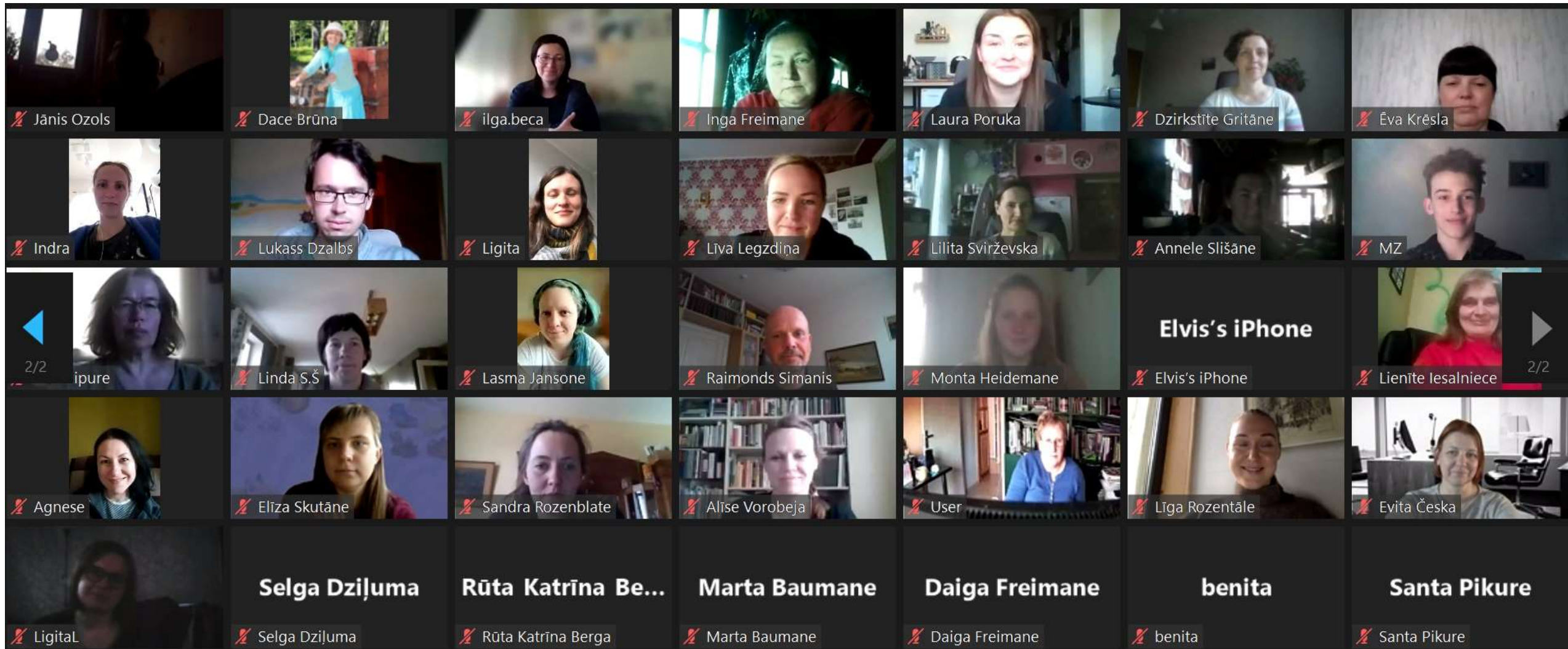
Piedošanu, esmu pārāk
apslimusi, lai bildētos. 😊

Liģa Rozentāle

Evita Česka

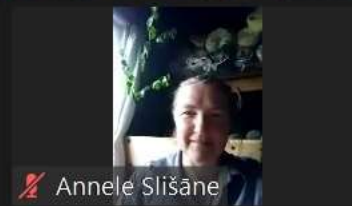
LigitaL

59 dalībnieki

Tauriņmācības' 2022

59 dalībnieki

 Kristaps Vilks	 Vita Šakele	 Inese Zepa	 ilga.beca	 Agate Baumanē
 Laura Poruka	 Inga Freimane	 Elīza Skutāne	 Ēva Krēsla	 Dzirkstīte Gritāne
 ace Iraids	 Una Eipure	 Dagmāra Čakstiņa	 Annele Slišane	 Aija Pelēka
 Raimonds Simanis	 Sandra Rozenblate	 Lilita Svirževska	 Monta Heidemane	 Ligita
 Benita Virbule	 Linda SŠ	 Zane	 Laura Kaļāne	 Selga Dziļuma

Tauriņmācības' 2022

Paldies sekmīgākajām dalībniecēm, kuras nokārtoja brīvprātīgo gala pārbaudījumu (14 dalībnieki, 6 saņēma LEB apliecinājumus par labām tauriņu zināšanām)

Inese Zepa

Aija Pelēkā

Benita Virbule

Linda Smilga-Šimpermane

Monta Heidemane

Vita Šakele

PALDIES!!!

Tauriņmācības' 2022

Pirmā dienastauriņu novērotāju tikšanās dabā – Sigulda, 13.06.2022.

Lūkass Dzalbs
Vita Šakele
Kristaps Vilks
Inese Zepa

Tauriņmācības' 2022

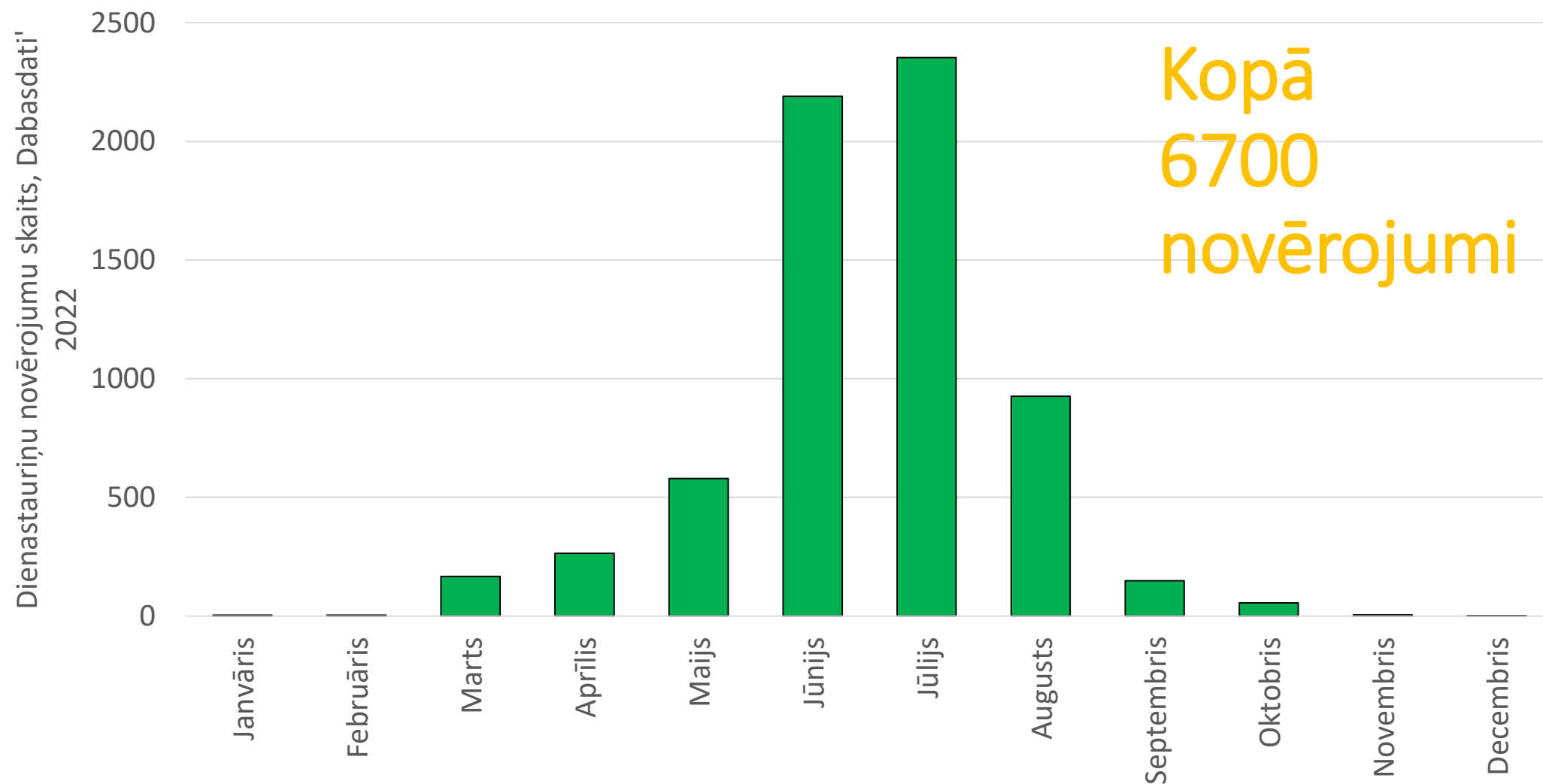
Pirmā dienastauriņu novērotāju tikšanās dabā – Sigulda, 13.06.2022.

Dienastauriņi un Dabasdati' 2022

Novērojumu skaita sezonālā dinamika

Dienastauriņi un Dabasdati' 2022

Novērotāji ar lielāko novērojumu skaitu (> 100 novērojumi)

Novērotājs	Ziņoto novērojumu skaits
Sandis Laime	600
Inese Zepa	426
Edīte Husare	357
Ruslans Matrozis	281
Guna Taube	236
Gunita Kolle	235
Vita Šakele	233
Aija Čonka	178
Ilona Gaile	174
Jeļena Plinta	172
Zane Ernštreite	169
Raimonds Sīmanis	131
Arnis Arnicāns	127
Ligita Arnicāne	125
Lilita Svirževska	102

Kopā
244
novērotāji

Dienastauriņi un Dabasdati' 2022

Biežāk novēroto sugu skaits (>100 tauriņi)

Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	Ziņoto novērojumu skaits
Parastais nātru raibenis	<i>Aglais urticae</i>	321
Krūkļu baltenis	<i>Gonepteryx rhamni</i>	293
Lielais nātru raibenis	<i>Vanessa atalanta</i>	253
Acainais raibenis	<i>Inachis io</i>	224
Lielais meža resngalvītis	<i>Ochlodes sylvanus</i>	203
Parastais zilenītis	<i>Polyommatus icarus</i>	200
Parastais pļavraibenis	<i>Melitaea athalia</i>	198
Mazais nātru raibenis	<i>Araschnia levana</i>	193
Parastais samtenis	<i>Aphantopus hyperantus</i>	189
Pļavas vēršacīte	<i>Maniola jurtina</i>	186
Čemurziežu dižtauriņš	<i>Papilio machaon</i>	175
Kāļu baltenis	<i>Pieris napi</i>	165
Aveņu astainītis	<i>Callophrys rubi</i>	158
Bērzu raibenis	<i>Nymphalis antiopa</i>	151
Dadžu raibenis	<i>Vanessa cardui</i>	151
Parastais sīksamtenis	<i>Coenonympha pamphilus</i>	149
Lielais meža raibenis	<i>Argynnis paphia</i>	139
Brūnais zeltainītis	<i>Lycaena tityrus</i>	132
Jāņogu raibenis	<i>Polygonia c-album</i>	130
Mūru samtenis	<i>Lasiommata megera</i>	128
Parastais zeltainītis	<i>Lycaena phlaeas</i>	106
Eglāju samtenis	<i>Pararge aegeria</i>	105

Kopā
104
sugas

6x
'parastais'

Dienastauriņi un Dabasdati' 2022

Retāk novēroto sugu skaits (mazāk par 5 tauriņiem)

Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	Ziņoto novērojumu skaits
Sūreņu purvraibenis	<i>Boloria eunomia</i>	4
Kazeņu raibenis	<i>Brenthis daphne</i>	4
Lielais silsamtenis	<i>Hipparchia alcyone</i>	4
Ceļteku pļavraibenis	<i>Melitaea didyma</i>	4
Purva sīksamtenis	<i>Coenonympha tullia</i>	3
Mazais meža resngalvītis	<i>Hesperia comma</i>	3
Drudzeņu zilenītis	<i>Maculineaalcon</i>	3
Zeltlapu resngalvītis	<i>Pyrgus serratulae</i>	3
Mazais atraitnīšu raibenis	<i>Argynnis niobe</i>	2
Pļavas dzeltenis	<i>Colias hyale</i>	2
Brūnvālīšu zilenītis	<i>Maculinea telejus</i>	2
Vainadzīšu zilenītis	<i>Plebeius argyrognomon</i>	2
Vanagnadziņu resngalvītis	<i>Erynnis tages</i>	1

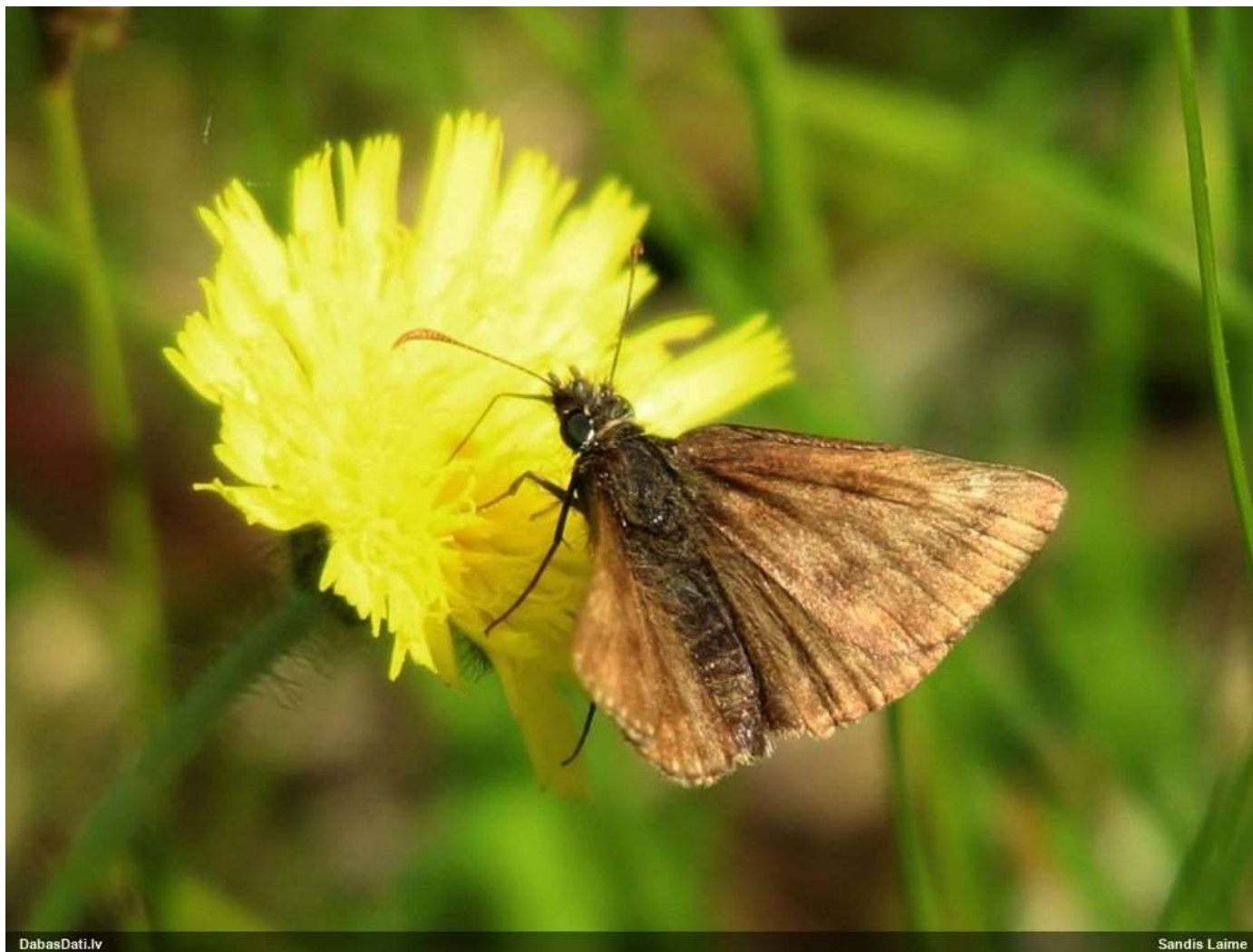
Edīte Husare
Sandis Laime

Dienastauriņi un Dabasdati' 2022

Vanagnadziņu resnālvīša *Erynnis tages* novērojums (Sandis Laime, Daugavpils novads)

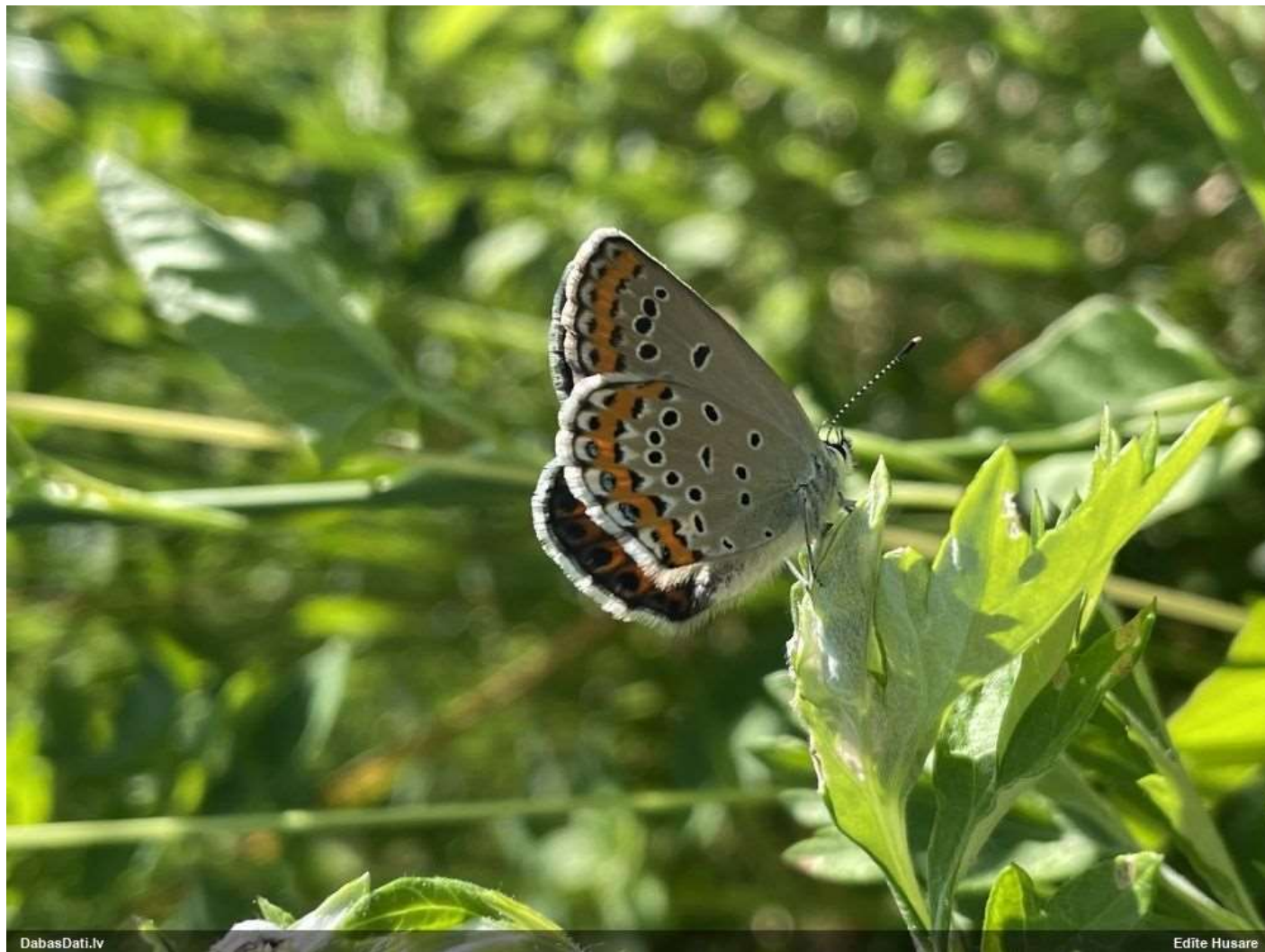
«Paspēju nospiest 3 kadrus, tad piesējās parastais skipers un abi aizlidoja. Novērots (speciāli meklēts) Andra Erta vanagnadziņu resnālvīša vietā, izskatās pēc nodiluša vanagnadziņa (it kā vajadzētu būt šobrīd jau padilušam). Dabā izskatījās apmēram tikpat liels kā parastais skipers, krāsojuma ziņā brūns (ne melns vai dzeltens, kā citi šobrīd lidojošie skiperi.»

Sandis Laime

Dienastauriņi un Dabasdati' 2022

Vainadzīšu zilenīša *Plebeius argyrognomon* novērojums (Edīte Husare, Sandis Laime, Ludzas novads)

Dienastauriņi un Dabasdati' 2022

Brūnvālīšu zilenīša *Maculinea telejus* novērojums (Edīte Husare, Sandis Laime, Dienvidkurzemes novads)

Dienastauriņi un Dabasdati' 2022

Pļavas dzeltenā *Colias hyale* novērojums (Edīte Husare, Sandis Laime)

Dienastauriņi un Dabasdati' 2022

Mazā atraitnīšu raibeņa *Argynnis niobe* novērojums (Edīte Husare, Sandis Laime)

Dienastauriņi un Dabasdati' 2022

Novērotās aizsargājamās sugas

Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	Ziņoto novērojumu skaits
Ošu pļavraibenis	<i>Euphydryas maturna</i>	31
Meža sīksamtenis	<i>Coenonympha hero</i>	29
Gāršas samtenis	<i>Lopinga achine</i>	28
Cīrulīšu dižtauriņš	<i>Parnassius mnemosyne</i>	24
Zirgskābeņu zilenītis	<i>Lycaena dispar</i>	22
Lielais mārslu zilenītis	<i>Maculinea arion</i>	8
Gaiļbiksīšu sīkraibenis	<i>Hamearis lucina</i>	7
Sārmeņu resngalvītis	<i>Carcharodus floccifera</i>	6
Skabiozu pļavraibenis	<i>Euphydryas aurinia</i>	6
Lielais silsamtenis	<i>Hipparchia alcyone</i>	4
Brūnvālīšu zilenītis	<i>Maculinea telejus</i>	2

Kopā
11
sugas

Dienastauriņi ārpus Dabasdati.lv' 2022

Slīteres Ceļotāju diena – izglītojošas nodarbības par dienastauriņu vērošanu

Dienastauriņi ārpus Dabasdati.lv' 2022

Publikācija par tauriņu vērošanu Delfi.lv

Tauriņu vērošana. Savam un zinātnieku priekam.

Vairāk nekā simts iespējas.

Tauriņtīkla vietā fotokameras acs.

Dienvīdū bez vēja.

Mierīgi un pacietīgi.

Palīgi entomologiem.

Izaicinājums vasaras saulgriežos.

Top 15 - Latvijā biežāk sastopamie tauriņi.

Kitija Balcare

<https://www.delfi.lv/news/national/atbildigi-daba/taurinu-verosana-savam-un-zinatnieku-priekam.d?id=54478936>

Gada garākās dienas dienastauriņi' 2022

leskats rezultātos

Gada garākās dienas dienastauriņi' 2022

Vispārīga statistika

Parametrs	20.06.2022.	21.06.2022.	22.06.2022.	23.06.2022.	24.06.2022.
Novērotāju skaits	17	19	17	27	30
Novērojumu skaits	89	91	160	265	354
Novēroto sugu skaits	43	41	45	57	60

Kopējais dalībnieku skaits – 66

Kopējais novērojumu skaits – 960

Kopā novēroto sugu skaits - 73

Gada garākās dienas dienastauriņi' 2022

Novērotāji ar lielāko ziņojumu skaitu, visā sacensību periodā 20.06.2022.-24.06.2022.

Nr.	Novērotājs	Kopējais novērojumu skaits
1	Sandis Laime	108
2	Edīte Husare	88
3	Inese Zepa	67
4	Ligita Arnicāne	43
5	Aija Čonka	42
6	Inta Kukaine	40
7	Ainārs Valdovskis	35
8	Ieva Mārdega	33
9	Māris Lukstiņš	33
10	Vita Šakele	30

Gada garākās dienas dienastauriņi' 2022

Biežāk novērotās sugas, visā sacensību periodā 20.06.2022.-24.06.2022.

Nr.	Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	Novērojumu skaits
1	Lielais meža resngalvītis	<i>Ochlodes sylvanus</i>	70
2	Parastais zilenītis	<i>Polyommatus icarus</i>	50
3	Parastais nātru raibenis	<i>Aglais urticae</i>	42
4	Parastais sīksamtenis	<i>Coenonympha pamphilus</i>	39
5	Noras samtenis	<i>Lasiommata maera</i>	34
6	Parastais pļavraibenis	<i>Melitaea athalia</i>	34
7	Parastais purvraibenis	<i>Boloria selene</i>	32
8	Lielais nātru raibenis	<i>Vanessa atalanta</i>	31
9	Vīķu zilenītis	<i>Polyommatus amandus</i>	28
10	Lapkoku baltenis	<i>Aporia crataegi</i>	27

5x

‘parastais’

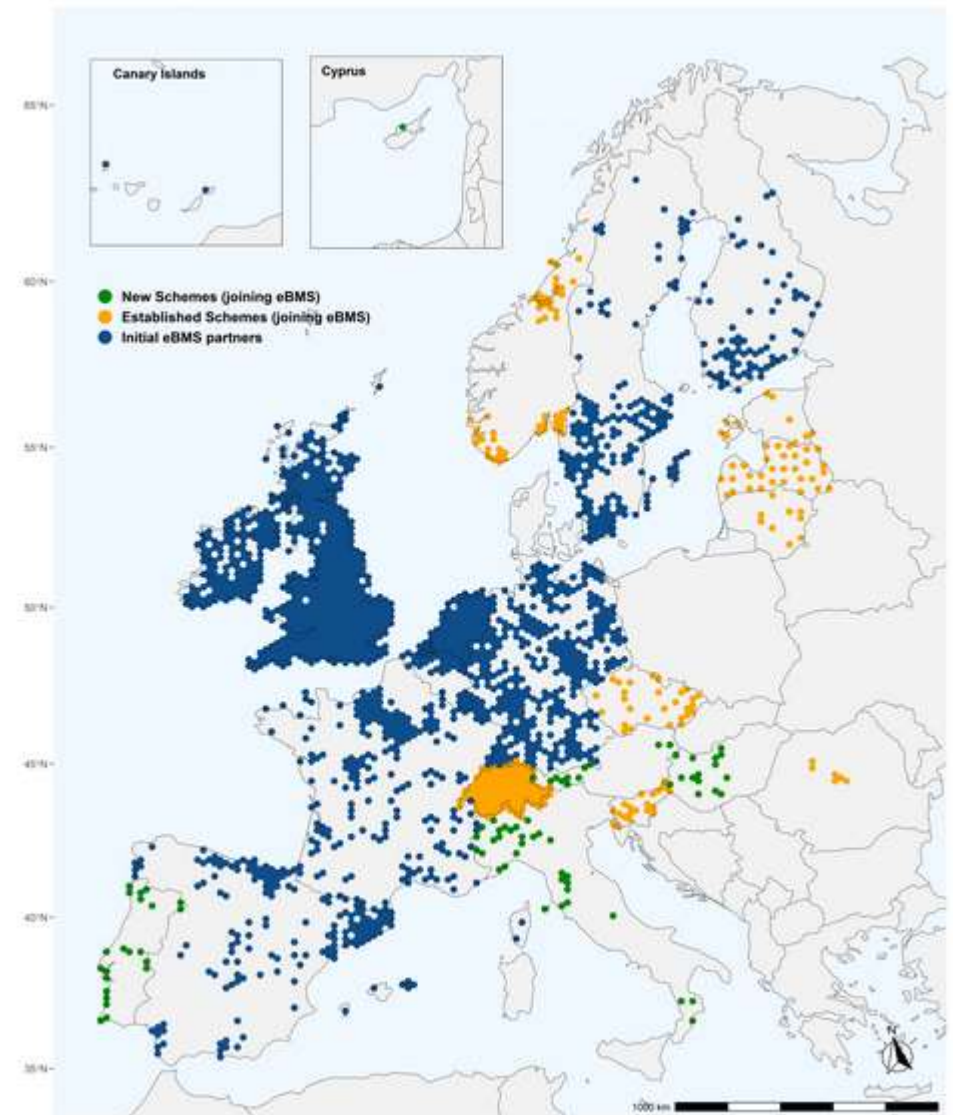
Gada garākās dienas dienastauriņi' 2022

Garākais dienastauriņu sugu saraksts Latvijai

Vieta	Novērotājs	Sugu skaits	Datums	20.jūn	21.jūn	22.jūn	23.jūn	24.jūn
1	Sandis Laime	38	24.06.2022.	26		4	27	38
2	Edīte Husare	37	24.06.2022.		1		28	37
3	Ainārs Valdovskis	34	23.06.2022.				34	
4	Inta Kukaine	31	24.06.2022.					31
5	Māris Lukstiņš	30	24.06.2022.					30
6	Benita Virbule	27	23.06.2022.				27	
7	Aija Čonka	26	22.06.2022.			26		
8	Ieva Mārdega	24	23.06.2022.		7		24	
9	Jānis Jansons	24	24.06.2022.					24
10	Voldemārs Spuņģis	24	24.06.2022.					24
11	Ligita Arnicāne	23	21.06.2022.		23	19		
12	Inese Zepa	22	20.06.2022.	22	21	19	2	3
13	Gatis Vilbrants	17	23.06.2022.				17	
14	Lauma Ķeire	16	22.06.2022.		2	16		
15	Vita Šakele	16	24.06.2022.				11	16
16	Ilona Gaile	13	22.06.2022.			13		2
17	Lilita Vanaga	12	22.06.2022.			12		
18	Ruslans Matrozis	12	21.06.2022.	8	12			
19	Kristians Mednis	11	24.06.2022.				2	11
20	Lilita Svirževska	10	24.06.2022.					10

Latvijas dienastauriņu sabiedriskais monitorings

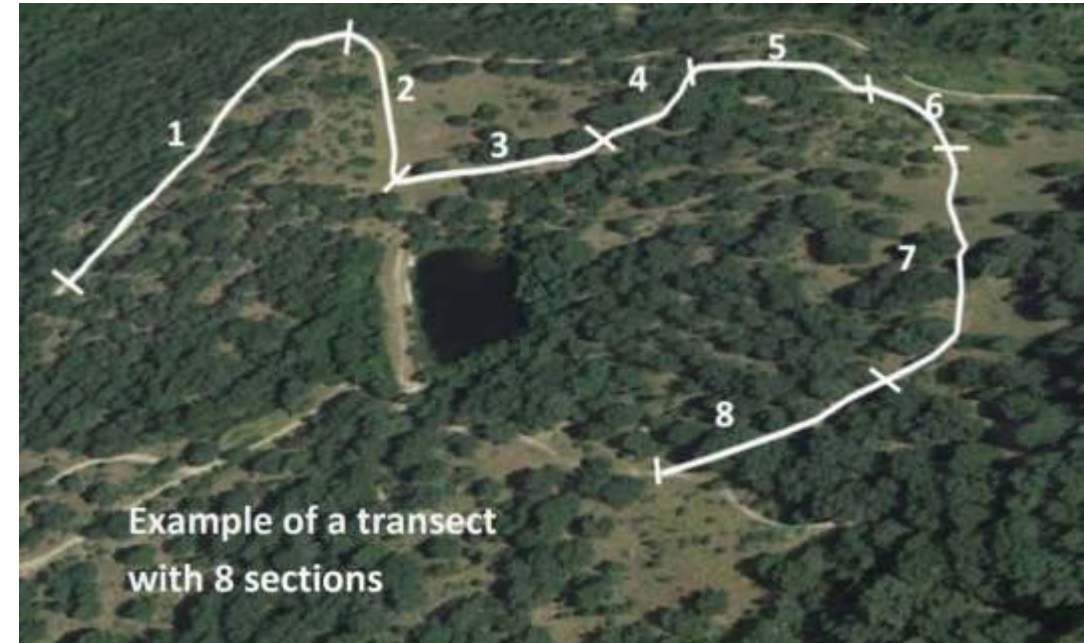
Tauriņu skaitīšana

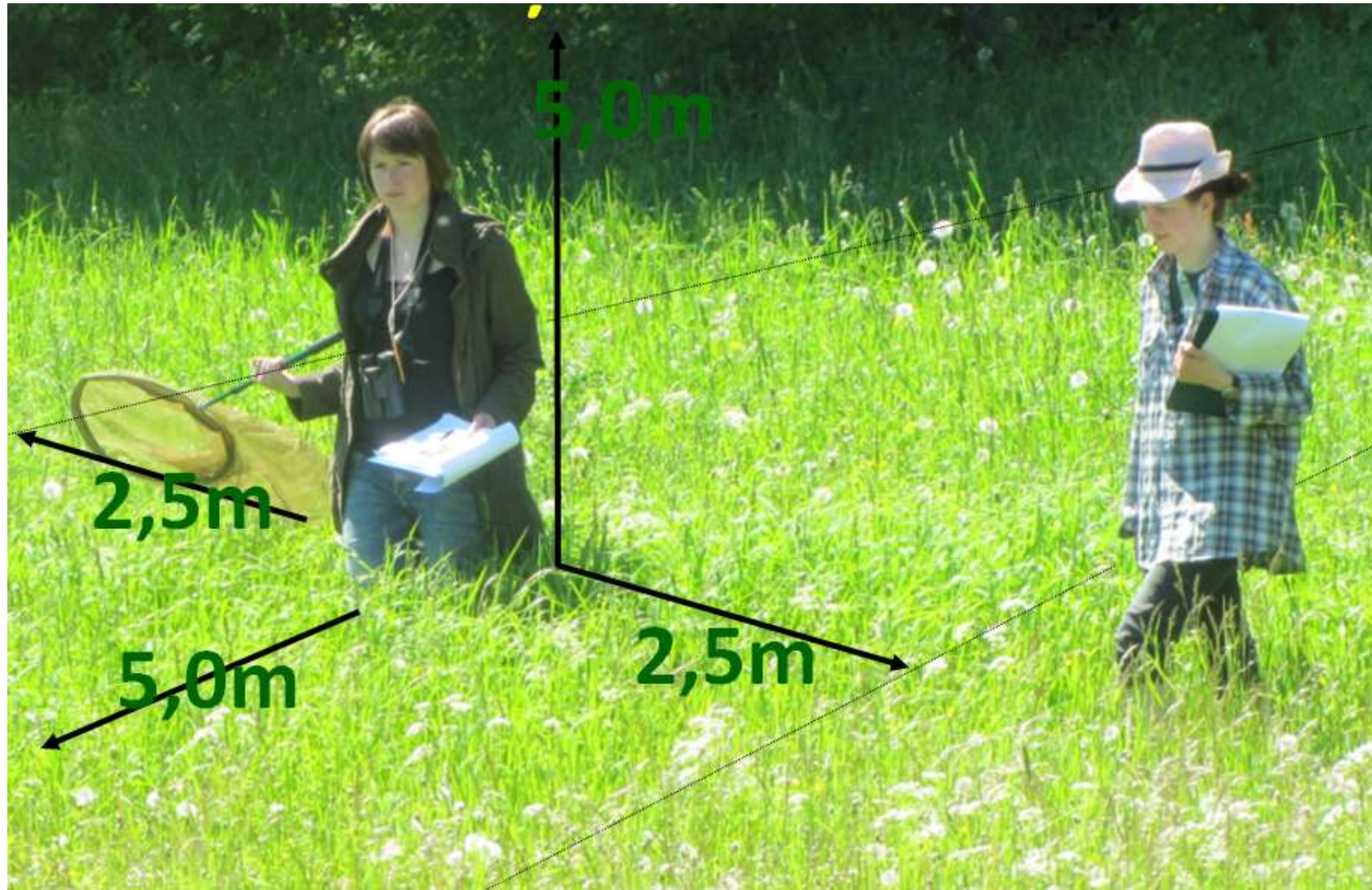
<https://butterfly-monitoring.net>

Latvijas dienastauriņu sabiedriskais monitorings

- Latvijas reģionālā metodika vēl tiek izstrādāta, tādēļ pašlaik izmantojami vispārējie BCE principi
- Tauriņu uzskaites tiek veiktas novērotāja brīvi izvēlētā maršrutā, vairākkārtīgi visas sezonas garumā, ideāli – 1x nedēļā vai divās nedēļās
- Tauriņu uzskaites tiek veiktas iedomātā telpas kubā, kas atrodas novērotāja priekšā, viņam lēni ejot uz priekšu

Latvijas dienastauriņu sabiedriskais monitorings

Latvijas dienastauriņu sabiedriskais monitorings

Uzskaites veicējs izvēlas patstāvīgu uzskaišu maršrutu

Parasti maršruts ir dzīvesvietas apkārtnē

Parasti maršruts ir izvietots vienā ekosistēmā

Parasti maršruts ir līdz 1km garš

Maršrutu jāsadala posmos, parasti līdz 100m garos

Maršruta posmiem vēlams būt ar labiem orientierim dabā

Maršrutu ir jāapraksta, jāatzīmē uz kartes

Maršrutu vēlams saskaņot ar uzskaišu koordinatoru, kurš novērtēs, cik optimāls tas ir tauriņu uzskaišu veikšanai

(e-pasts: kristaps.vilks@lu.lv)

Latvijas dienastauriņu sabiedriskais monitorings

- # Skaita visus tauriņus, kas ielido vai jau atrodas «virtuālajā kubā», izņemot, ja novērotājs iepriekš ir varējis izsekot, ka konkrētais tauriņš ir jau pierakstīts.
- # Ja kādu tauriņu nepazīst vai nevar paspēt noteikt, kamēr tas izlido caur uzskaites «virtuālo kubu», to neatzīmē.
- # Tauriņus, kas atrodas ārpus «virtuālā kuba», neuzskaita.
- # Neuzskaita tauriņus, ko novērotājs pamana sev aizmugurē.
- # Var atzīmēt tauriņu sugu pārus (dedestiņu baltenis, pļavas resngalvīši u.c.), taču vēlams tomēr vairumu sugu noteikt precīzi.

Latvijas dienastauriņu sabiedriskais monitorings

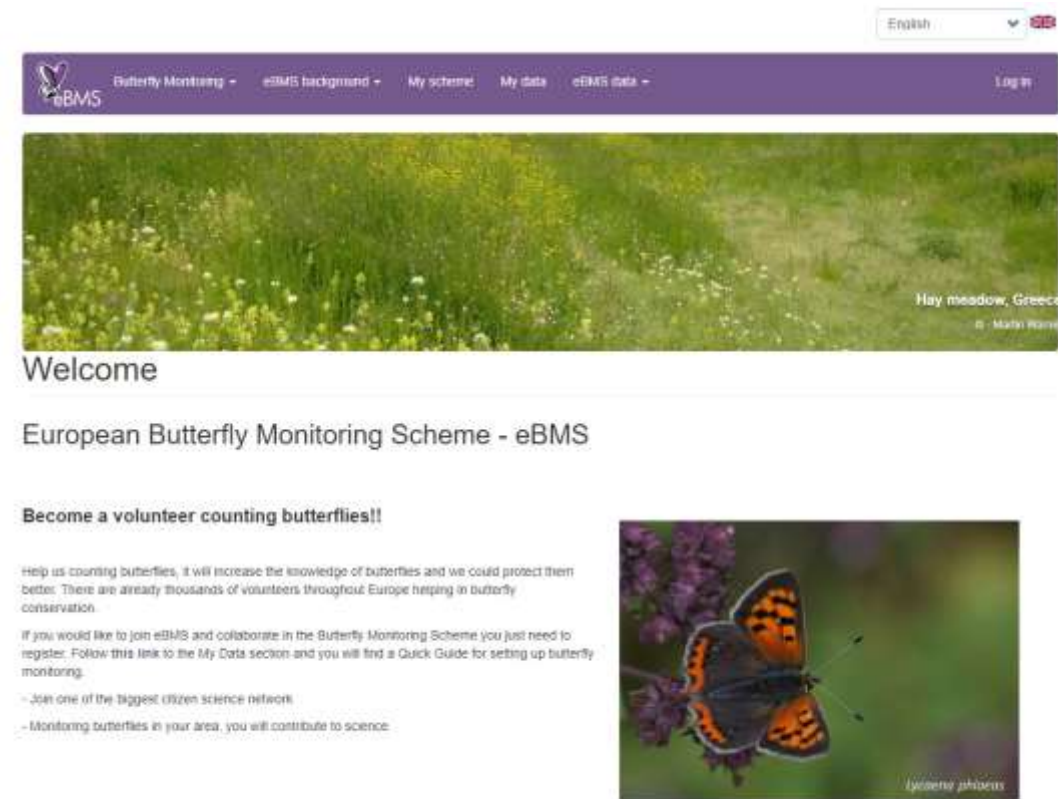
Skaita visus tauriņus – gan sugas, gan eksemplārus. To dara atsevišķi katram transektes posmam. Es esmu sagatavojis vienkāršu tabulu rezultātu pierakstīšanai uz papīra. Alternatīva ir BCE aplikācijas izmantošana.

Aizpildītas rezultātu tabulas sezonas beigās var atsūtīt koordinatoram Kristapam Vilkam (e-pasts: kristaps.vilks@lu.lv). Taču vēlama reģistrēšanās BCE eBMS sistēmā, atzīmējot savu līdzdalību Latvia BMS sistēmā. Šādā gadījumā rezultāti tiek reģistrēti elektroniski un ir pieejami gan koordinatoram Kristapam Vilkam, gan BCE pētniekiem visā Eiropā.

Retumus – jāfotografē!

Latvijas dienastauriņu sabiedriskais monitorings

- # Informācija par tauriņu uzskaitēm
- # Informācija par pašu BCE lapu
- # Reģistrēšanās
- # Tauriņu datu ievadīšana
- # Pārskati par saviem novērojumiem
- # Informācija par tauriņu noteikšanu

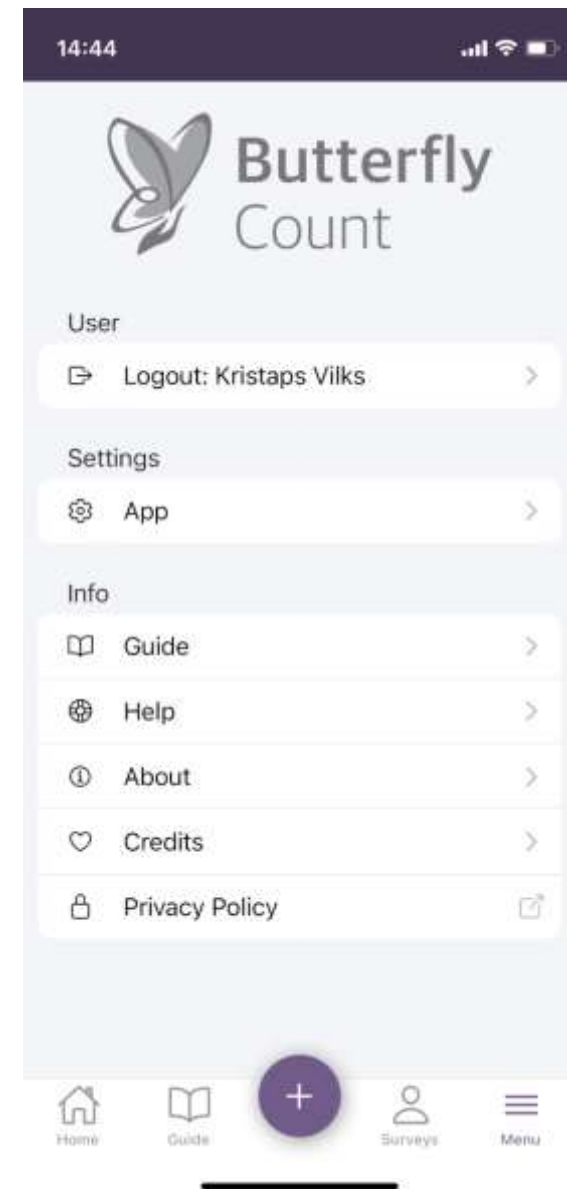
<https://butterfly-monitoring.net/>

Latvijas dienastauriņu sabiedriskais monitorings

Tauriņu uzskaites ar aplikāciju

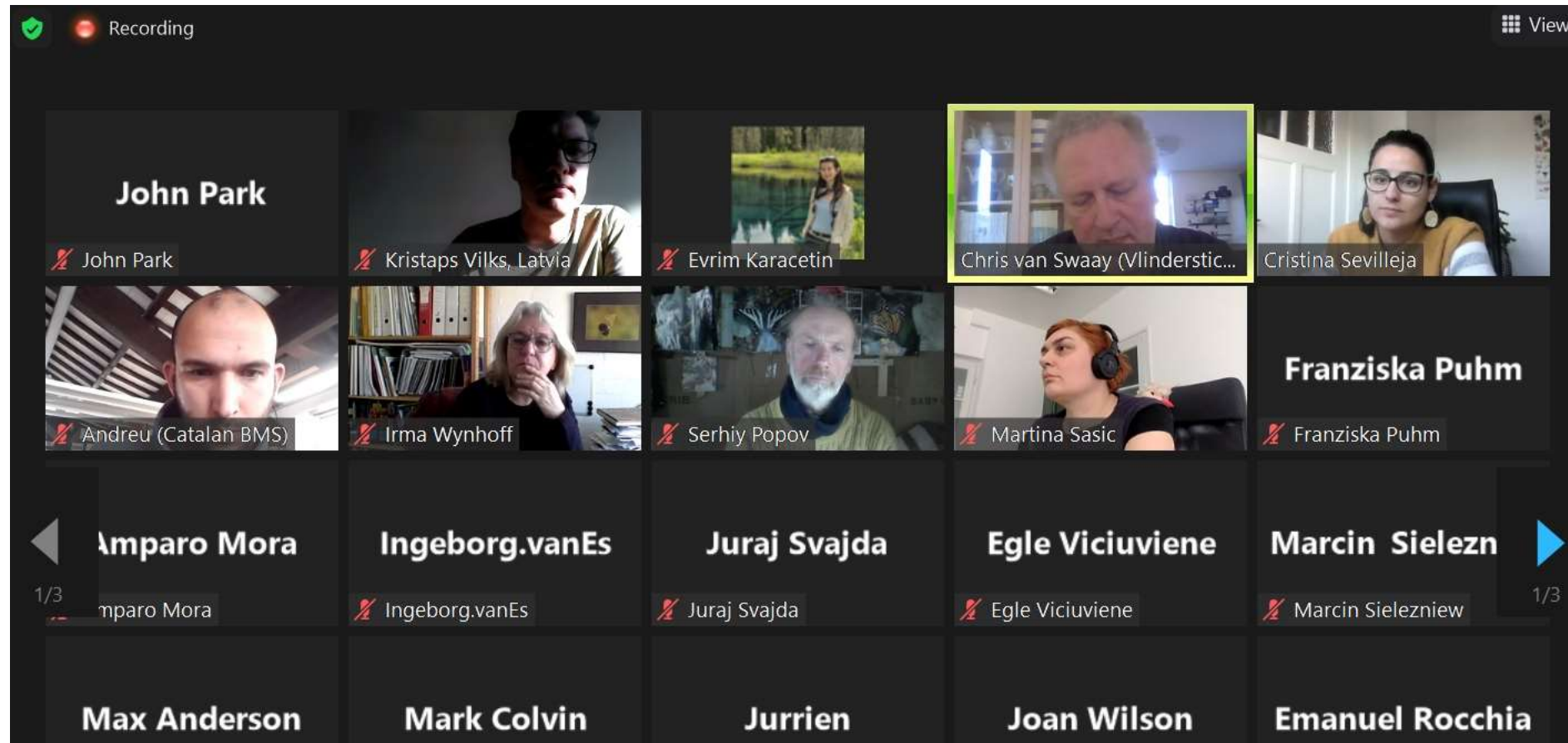
Butterfly Conservation Europe

<https://butterfly-monitoring.net/ebms-app>

Dienastauriņu vērošana Latvijā un Eiropā

Zoom, 09.03.2022.

Butterfly Conservation Europe

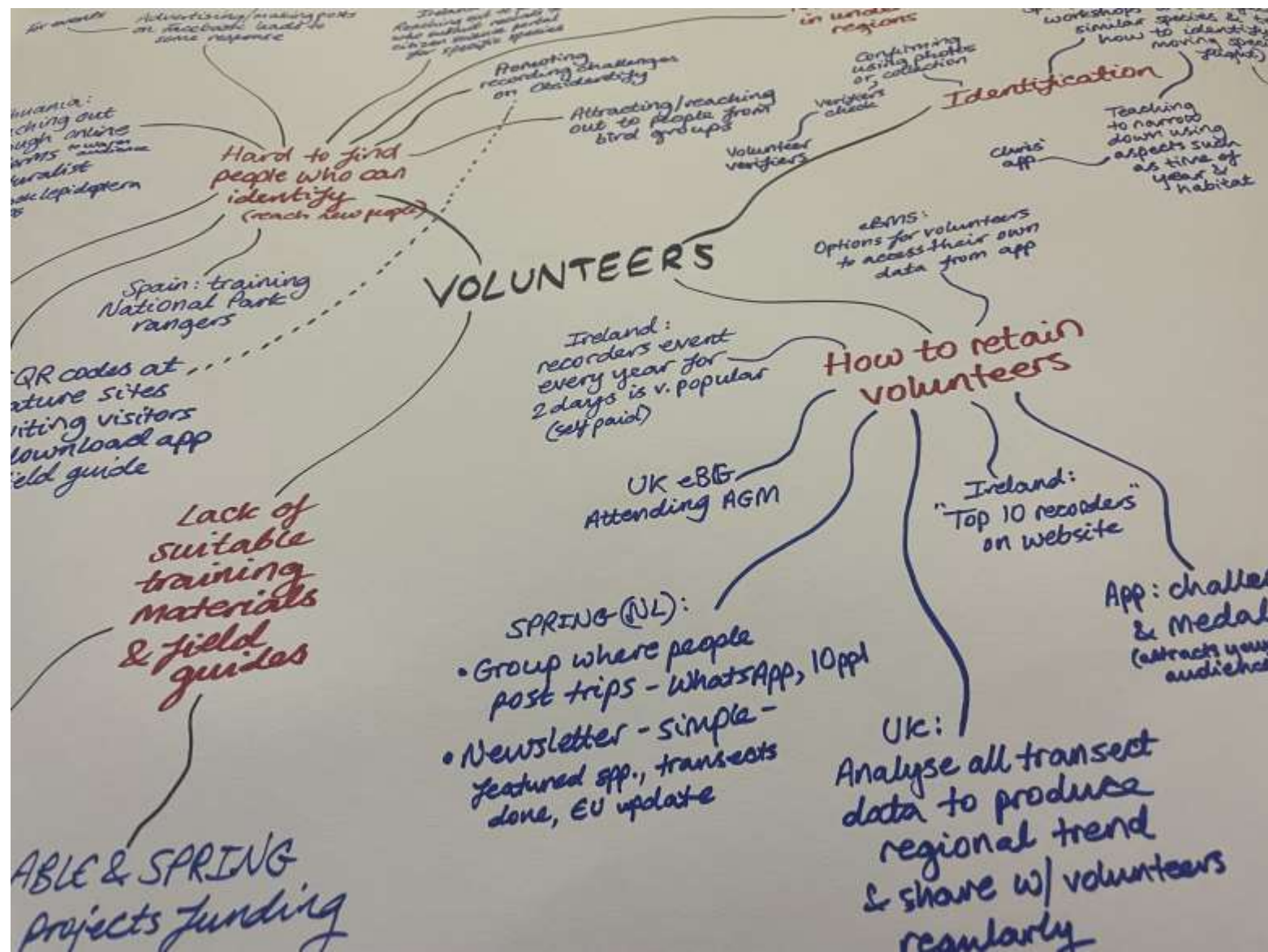
Dienastauriņu vērošana Latvijā un Eiropā

Vācija, Laufen, 30.11.2022.-03.12.2022.

Dienastauriņu vērošana Latvijā un Eiropā

Vācija, Laufen, 30.11.2022.-03.12.2022.

Prāta vētra par
brīvprātīgajiem
dienastauriņu
novērotājiem

Dienastauriņu vērošana Latvijā un Eiropā

Vācija, Laufen, 30.11.2022.-03.12.2022.

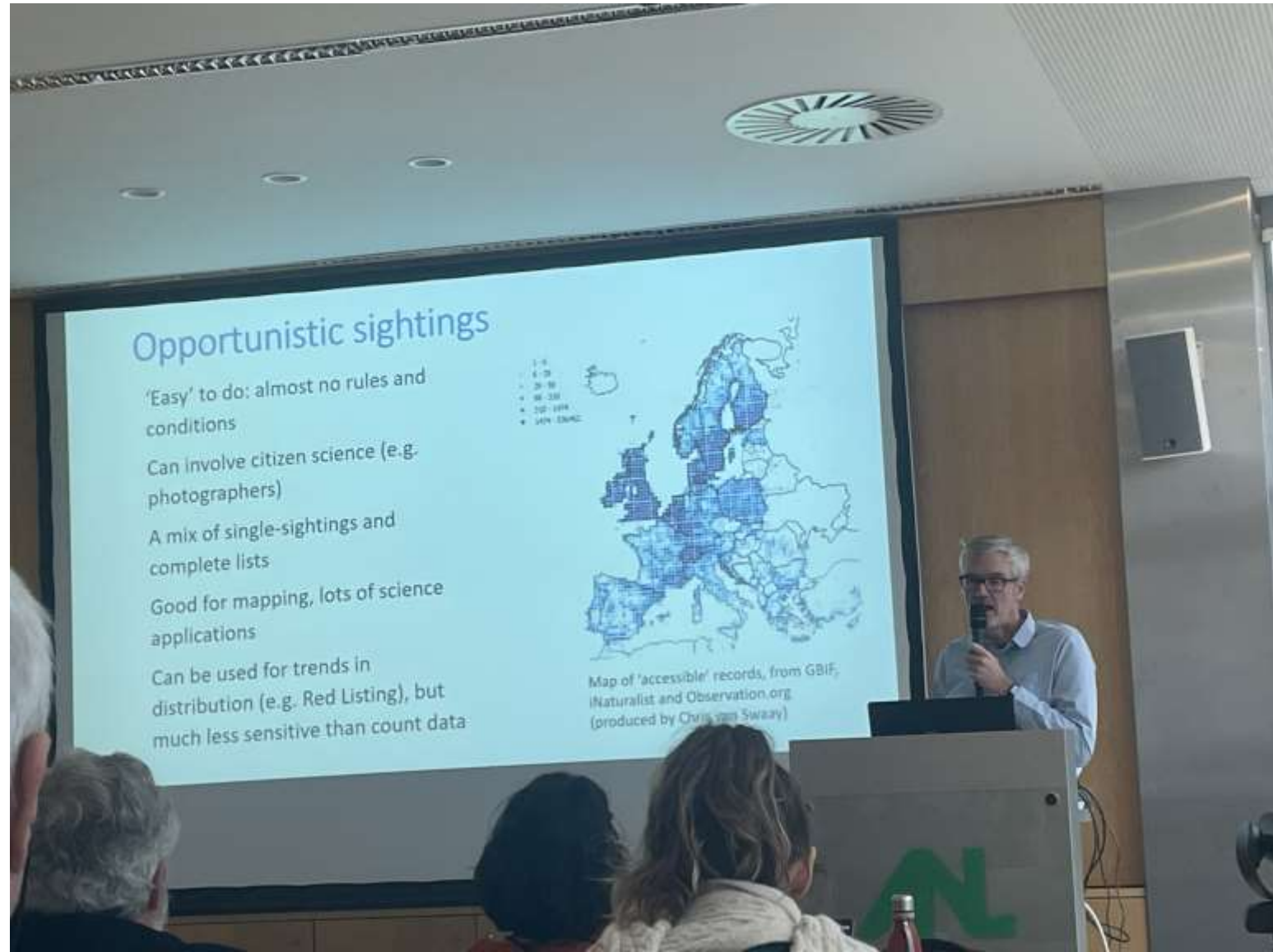
Brīvprātīgo
dienastauriņu
novērotāju datu
reāla
izmantošana
visaugstākā
līmeņa zinātnē

Dienastauriņu vērošana Latvijā un Eiropā

Vācija, Laufen, 30.11.2022.-03.12.2022.

Diskusija par
dažādiem
novērojumu
formātiem, to
skaitā tādiem, ko
izmantojam
Dabasdatos

Dienastauriņu vērošana Latvijā un Eiropā

Vācija, Laufen, 30.11.2022.-03.12.2022.

Pieredzes
apmaiņa ar
dažādu Eiropas
valstu kolēģiem,
īpaši noderīgi
dati no Zviedrijas
un Somijas

Dienastauriņu vērošana Latvijā un Eiropā

Vācija, Laufen, 30.11.2022.-03.12.2022.

Dienastauriņu vērošana Latvijā un Eiropā

Vācija, Laufen, 30.11.2022.-03.12.2022.

Turpmākās ieceres

- Tauriņmācības' 2023 (aprīlī un maijā)
- Dienastauriņu novērotāju tikšanās dabā (jūnijā)
- GGDD dienastauriņu vērošanas sacensības
- Dienastauriņu sabiedriskā monitoringa uzskaites
- Dienastauriņu sabiedriskā monitoringa metodika
- Tālāka integrācija Butterfly Conservation Europe
- Sadarbības iespējas ar lietuviešiem un igauņiem
- Purva brūnulis *Erebia embla*???

E-pasts saziņai: kristaps.vilks@lu.lv

PALDIES!

- Dabasdati.lv dienastauriņu novērotājiem
- Gada garākās dienas dienastauriņu sacensību dalībniekiem
- Tauriņmācību dalībniekiem
- Uģim Piterānam par līdzdalību Tauriņmācību organizēšanā un dienastauriņu «pieskatīšanu» Dabasdati.lv
- Visiem pārējiem, kuri Dabasdati.lv palīdz pārējiem ar dienastauriņu atpazīšanu
- 'Butterfly Conservation Europe' cilvēkiem no visas Eiropas